

SAGA
EGMONT

Walter Scott

Železná pěst I

A man in historical attire, including a black hat and a dark quilted jacket over a white ruffled shirt, is seated on a horse. The background features a large, semi-transparent Union Jack flag overlaid on a landscape with a stone tower and a dirt path. The overall tone is historical and dramatic.

 SAGA
EGMONT

Walter Scott

Železná pěst I

Walter Scott

Železná pěst I

SAGA Egmont

Železná pěst I

Original title: *Redgauntlet I*

Original language: English

Cover image: Shutterstock
Copyright © 1824, 2021 SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788711661888

1st ebook edition
Format: EPUB 3.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

This work is republished as a historical document. It contains contemporary use of language.

www.sagaegmont.com
Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Dopis I.

»Darsie Latimer Alanu Fairfordovi.

Dumfries.

Cur me exanimas querelis tuis? — Čili správně, proč mne ohlušuješ svým krákáním? Bezútěšný tón, jímž jsi mně dával s bohem ve Vznešeném domě ¹) a posadil se na svoji bídnou herku, aby ses vrátil do své právnické robotárny, mně dosud zní v uších.

Zdálo se, že se v něm tají následující slova:

„Šťastný chlapíku! Ty se můžeš potulovati podle libosti po horách i dolech, rozjetí se za každou zajímavostí, jež se ti naskytne cestou a ustati v honbě za ní, když pro tebe pozbyla zájmu, kdežto já, starší tebe, musím za této překrásné roční doby vrátiti se do svého těsného pokojíku ke svým zaprášeným a ošumělým knihám.“

Takové byly poznámky, jimiž jsi nám ztrpčil láhev klaretu, kterou jsme vypili na rozloučenou a tak si také musím vyložiti význam onoho tvého melancholického „s bohem“.

A proč vlastně by to tak mělo býti, milý Alane? Proč bys k čertu neměl nyní seděti zrovna proti mně v tomto okamžiku v tomhle pohodlném hostinci „U krále Jiřího“, s nohama opřenýma o okraj krbu, s čelem rozjasněným a zářícím tvou nezměrnou právnickou moudrostí? A nad to všechno, když si nyní plním tuhle svoji sklenici vínem, proč mně není možno přístrčiti láhev k tobě a říci: „Fairforde, ty jsi posedlý!“ — Proč, pravím, by to nemělo vše býti — kdyby nebylo toho, že Alan Fairford není takovým přítelem, jako

Darsie Latimer a nechce považovati naše tobolky za společné jmění právě tak, jako naše vzájemné city?

Já jsem sám na světě. Můj jediný poručník mně píše o velikém jmění, které se stane mým, až dosáhnu věku plných dvacítipěti let, můj nynější důchod, jak víš, je více než postačitelny pro mé potřeby a přece ty — zrádce všeho přátelství — mne připravuješ o potěšení, plynoucí z tvé společnosti a podrobuješ se kromě toho krutému sebezapření k vůli tomu, aby mne moje cestování nestálo o několik pro mne naprosto zbytečných zlatáků více. Je to ohled na moji tobolku, anebo je to k vůli tvé vlastní pýše? Není to stejně nesmyslné a nerozumné, ať už to má svůj zdroj zde, nebo onde? Pokud se mne týče, pravím ti, že mám a budu míti více peněz, nežli bychom mohli oba spotřebovati. Tentýž metodický a důsledný pan Samuel Griffiths z Ironmonger-Lane, Guildhall v Londýně, jehož dopisy se objevují s takovou přesností jako činže, mně poslal k mým jednadvacátým narozeninám dvojité plat se stručným ujištěním, podle svého zvyku, že bude opět zdvojnásobeno v příštích letech až do té doby, kdy se stanu plnoletým a budu moci převzítí své vlastní jmění. Do té doby ještě nesmím vstoupiti do Anglie — to jest, dokud mně nebude plných dvacetpět let, a v tomtéž dopise mne ovšem napomíná také, abych se zdržel všech dotazů, týkajících se mé rodiny a podobných věcí až do té doby, kdy mně bude vše náležitě nadřízenými úřady vysvětleno.

Kdyby nebylo toho, že si vzpomínám na svoji ubohou matku v hlubokém vdovském smutku, s obličejem, na němž se nikdy neobjevil úsměv, leda když se podívala na mne — a to ještě takový podivný a žalostný smutek, jako když slunko vyhlédne z dubnového mraku — kdyby nebylo toho, pravím, že její mírný a aristokratický výraz obličeje neodporoval takovému hanebnému podezření, myslil bych sám, že jsem synem nějakého indického ředitele anebo podobného

bohatého měšťana, který má více peněz nežli pravého citu, a ještě k tomu dosti pokrytectví a který vychovává v soukromí a obohacuje tajně člověka, za jehož existenci se musí stydět.

Ale jak jsem již uvedl dříve, myslím na svoji matku a jsem přesvědčen právě tak jako o existenci své vlastní duše, že nejmenší skvrna hanby nemohla ulpěti na ničem, co se jí týkalo. Zatím však jsem bohat a jsem sám a proto — proč můj přítel váhá dělit se se mnou o mé bohatství?

Což nejsi opravdu mým jediným přítelem, Fairforde? A což jsi nenabyl skutečně práva na to, sdílet se mnou mé bohatství? Odpověz mně na to, Fairforde. Když jsem byl zaveden ze samoty matčina obydlí do hluku třídy na vyšší škole, když si všichni ze mne tropili posměšky k vůli mému anglickému přízvuku, když mne všichni koulovali sněhovými koulemi jako Jihana — chtěli hřeblovati jako neotesaného Sasa, kdo se mne ujal pádnými důvody a ještě pádnějšími ranami a chránil mne proti těmto zlomyslníkům? — Alan Fairford! — A kdo mne naučil zápasiti pěstmi i v křížku, házeti prakem a krýti se před nepřítelem? — Zase Alan! — Stal-li jsem se pýchou své třídy a postrachem zbabělců z druhé vyšší školy, bylo to zase jen pod tvým vedením.

Já sám pro svoji osobu bych se byl patrně spokojil skromným projitím Kravské branky a nikdy by mně bylo ani nenapadlo, abych lezl přes její vrchol a nikdy bych byl nespátril „Devět choulostivých stupňů“ z větší blízkosti, nežli z Barefordského parku. ²) Tys mne učil tomu, abych šetřil i chránil slabší, ale bojoval statečně se silnějšími — abych nevynášel nic, na čem jsme se ve škole usnesli, abych snášel klidně své utrpení, abych poslouchal přísných rozkazů tajného studentského spolku a abych dovedl vydržeti drobná muka, jimž jsem byl svými druhy

podrobován. Krátce, kdybych byl nepoznal tebe, byl bych neznal nic.

Na koleji bylo totéž. Když jsem býval nenapravitelně líný, tvůj příklad i povzbuzování mne pravidelně přimělo k tomu, abych se učil. Ty jsi ve mně probudil zájem o historii a metafysiku — ba dokonce bys byl přísámbohu ze mne udělal advokáta, právě tak jako ze sebe samého. Ano, než bych se byl od tebe odloučil, raději jsem prodělal velmi nudný a trapný běh na skotské právnické škole a studoval jsem ještě nudnější civilní právo, při kteréžto příležitosti jsem využil daných poměrů k tomu, abych naplnil svůj zápisník podařenými karikaturami našich profesorů a spolužáků, Až do té doby jsem se tě držel věrně a poctivě a abych doznal čistou pravdu, činil jsem tak jedině za tím účelem, abych se bral toutéž cestou, jako ty. Ale dále to nešlo. Na mou věru, že bych se spíše mohl státi jedním z těch kramářů, kteří v přední části parlamentní budovy v Edinburku prodávají svoje míče, pálky a rozmanité jiné věci, nežli členem toho bratrstva v dlouhých hávech, kteří podvádí venkovské dospělé gentlemany zvučnými frázemi své právnické učenosti. ³)

Nu, tahle slova zrovna nemusíš dávat čisti tvému ctihodnému panu otci. — Ten mne sice má rád — tak jednou za týden v sobotu večer, kdy se mohl se mnou dobře pobaviti, ale po ostatní dny v týdnu mne pokládal za lenocha a nevhodnou společnost pro svého syna. A v tom spočívala také hlavní jeho námitka proti tomu, aby ses se mnou zúčastnil mé toulky jižními hrabstvími v tomto příznivém letním období. Já vím, že starý pán se vyjadřuje i soudí o mně velice přísně, že jsem byl tak nepokojný a opustil Edinburk ještě před zahájením kursů, možná také, že je nespokojen — nechci zrovna říci s nedostatkem mých předků, ale s naprostým nedostatkem mých přátelských svazků a známostí. Nejednou mně řekl, že jsem příliš

osamělý, Alane, a to je na mou věru pravda. Proto také, poněvadž nikdo o mne ve společnostech nejeví žádného zájmu a protože nemohu nikomu býti společensky prospěšným, nechce patrně, aby ses se mnou příliš přátelil.

Nemysli si, že zapomínám, anebo že někdy vůbec zapomenu, čím jsem mu zavázán za to, že mně dovolil ztráviti čtyři leta pod svou střechou. Můj závazek k němu je tím silnější, čím méně mne miloval. On se zlobí jen proto, poněvadž nechci býti, ba ani nemohu býti právníkem a s ohledem na tebe potom pokládá tento můj odpor vůči právnictví za „pessimus exemplum“⁴) pro tebe, jak by se jistě vyjádřil.

Ale přes to se nemusí nikterak obávati toho, že by se mladý muž takové neochvějné pevnosti a stálosti charakteru dal ovládati takovou třtinou větrem se klátící, jako jsem já. Ty budeš vždy v budoucnosti pochybovati s Dirletonem a luštití tyto pochybnosti se Stewartem,⁵) až bude konečně pronesena slavnostní řeč z rohu lavice⁶) a s pokrytou hlavou — až odpřisáhneš, že budeš hájiti svobody a privilegia Právnické koleje — až ti pověsí na plece černý talár a tobě bude dovoleno souditi i obhajovati právě tak, jako každému příslušníku vaší fakulty.

Potom teprve vystoupím, Alane, a to ve vlastnosti i v roli, v níž i tvůj vlastní otec bude musiti připustiti, že ti budu moci prospěti více, nežli kdybych byl s tebou sdílel toto skvělé zakončení tvých studií.

Jedním slovem, pakli nemohu býti sám právním poradcem, jsem odhodlán státi se aspoň „klientem“, druhem člověka, bez něhož by byl právní spor naprosto nemožný a nesmyslný. Ano — já jsem pevně odhodlán dáti ti vydělati tvůj první honorář. Každý se může, jak jsem přesvědčen, lehce zaplésti do právního sporu. — Jediná věc, která je při tom obtížná a nepříjemná je, jak se z toho zase vyplésti. A proto tě ubezpečuji, že několik stání u soudu,

když ty budeš mým právním poradcem a tvůj laskavý otec mým obhájcem, neunaví ani nevyčerpají moji trpělivost. Krátce— já si najdu svou cestu k soudu i kdybych se měl dopustiti nějakého deliktu, anebo aspoň nějakého domnělého provinění. — Jak tedy vidíš, není ztraceno všechno, co Erskine psal a čemu Wallace učil.

Až do té doby se mně tedy podařilo, jak vidíš, býti dosti pošetilým a veselým, ale přes to není všechno v mém nitru, Alane, v pořádku. Já cítím velmi intensivně svoji osamělost a tato osamělost je tím více skličující, poněvadž se mně zdá, že je to osamocení zcela zvláštního a výhradního druhu.

V zemi, kde každý člověk má svůj kruh příbuzných a známých, který sahá při nejmenším až k šestým bratrancům a sestřenkám, jsem úplně osamělou bytostí, která má na celém světě jen jedno srdce, které bije s jejím v přátelském souzvuku. Kdybych byl nucen vydělávati si svýma vlastníma rukama chléb, snad bych necítil tohoto zvláštního nedostatku tak mocně a pronikavě. Nezbytný poměr zaměstnance k zaměstnavateli by sám o sobě vytvořil pásku, jež by mne pojila k ostatní lidské společnosti. — Tak však, jak tomu je, moje nezávislost jen ještě zvyšuje zvláštnost mého postavení v lidské společnosti. Připadám si ve světě tak, jako cizinec v kavárně lidmi přeplněné, kam vstupuje, objedná si občerstvení, jež si přeje, zaplatí svůj účet a jest zapomenut ihned, jakmile číšník pronesl své: „Děkuji vám, pane!“

Já vím, že tvůj dobrý otec to bude nazývati trestuhodnou lehkomyšlností a tázati se mne, jaký bych měl pocit, kdybych místo toho, abych zaplatil svůj účet, byl donucen vystaviti se hněvu a opovržení hostinského k vůli tomu, že jsem mu nemohl zaplatiti to, co jsem mu byl dlužen. Já nevím, jaký to pocit je, neboť ačkoliv mně tato myšlenka napadla právě nyní a ačkoliv upřímně doznávám, že čtyři sta liber ročně nyní a osm set liber v dohledné budoucnosti

a bůh sám ví, kolik set ještě v další době, jsou velmi pěknou a příjemnou věcí, přece bych dal z nich hned polovičku za to, abych mohl nazývati tvého otce svým vlastním otcem, a i kdyby mne po celý den plísnil k vůli mé lenosti a abych tě mohl nazývati bratrem, ač bys byl bratrem, jehož přednosti i vynikající vlastnosti by mne úplně zastínily.

Často mně napadla slabá, ale přes to přece nepřirozená a nemožná myšlenka, že tvůj otec ví o mém zrození, původu i společenském postavení daleko více, nežli je ochoten prozraditi. Vždyt je to velice nepravděpodobné, že bych byl býval zůstaven v Edinburku ve věku šesti let bez jakéhokoliv jiného doporučení, kromě pravidelného zaslání příspěvku na moje školné i stravné starému panu M—⁷) z Vyšší školy. Před tou dobou, jak jsem ti již napsal, mám jen nejasné vzpomínky na nesmírnou shovívavost se strany mé matky a naprostou a tyranskou svévoli a nevázanost, s jakou jsem hověl svým rozmarům sám.

Vzpomínám ještě toho, jak trpce vzdychávala, jak se marně snaživala mne uklidniti, když jsem v plném záchvatu své zuřivé despotie řval jako deset mladých býčků k vůli něčemu, co mně bylo naprosto nemožno opatřiti. Teď je mrtva ta laskavá, dobrá a tak špatně odměňovaná matka. Pamatuji se na smuteční, slavnostní a chmurné obličej — na setmělou komnatu — na pochmurný a záhadný dojem, jakým na mne působily smuteční kočáry a na nemožnost smířiti se s faktem, že má matka zmizela s tohoto světa navždy. Nemyslím, že bych si byl do té chvíle učinil nějakou představu o smrti, anebo že bych byl do té doby vůbec něco slyšel o této ničitelce všech životů. První seznámení se s ní mne oloupilo o moji jedinou příbuznou.

Jakýsi duchovní velice úctyhodného vzezření byl mým vůdcem a společníkem na dlouho trvající cestě, a pod ochranou jiného starého muže, který vystřídal duchovního,

ani nevím jak a proč vlastně, jsem dokončil svoji cestu do Skotska. A to je vše, co vlastně vím.

Opakuji tuto svou bezvýznamnou historii, právě tak jako jsem to učinil již stokrát před tím, jen proto, abych se z ní mohl dopátrati nějakého smyslu. Proto tedy napni svůj bystrý, čilý právnícký rozum a pokus se sestrojiti z těchto zde uvedených dat moji historii, tak aby ses mohl státi ne snad Apollonem, protože — „quid tibi cum lyra?“⁸) — ale mým lordem Stairem,⁹) Zatím, jak vidím, jsem se úplně vypsal ze své melancholie jen tím, že jsem o ní stále psal a proto si nyní pohovořím se svým Roanem Robinem v jeho stáji — neboť ten darebák už mne zná a řičí pokaždé, když přestupuji práh jeho maštale.

Černý kůň, na kterém jsi jel včera ráno, slibuje býti podivuhodným cestovním koněm a šel dnes právě tak lehce se Samem i jeho vakem, jako včera s tebou i s tvým nákladem právníckých, poučných spisů. Sam, jak se zdá, bude stálým a věrným služebníkem, jakým byl až dosud. Ty snad řekneš, že to není příliš dlouhá zkouška. Sam přičítá svoji bývalou nespolehlivost špatné společnosti, v níž se octl — lidé, kteří s ním byli v půjčovní stáji, ho příliš sváděli. On sám tvrdí, že koni nikdy neškodil a že by sám raději nejedl, jen aby Roan Robin dostal svou porci. V tom mu mám chuť věriti, poněvadž i srst i žebra mého kóně nejeví žádných známek, které by tomuto jeho tvrzení odporovaly. Přes to však, poněvadž se v hostincích, v nichž se zastavujeme, nesetká se žádnými svatými a jelikož oves může býti právě tak snadno proměněn za pivo jako ječmen, budu na pana Sama dávat po cestě dobrý pozor. Hloupý chlapík! Kdyby byl nezneužíval mé dobré povahy, byl bych s ním mohl cestou rozprávěti, kdežto nyní ho musím udržovati v uctivé vzdálenosti od sebe.

Pamatuješ se snad, co mně o tomto předmětu řekl pan Fairford — že se nesluší synu mého otce, rozprávěti tímto

přátelským způsobem se synem Samova otce. Otázal jsem se tě pak, co by mohl tvůj otec vědět o mém otci a tys mně na to odpověděl, že myslíš, že toho ví právě tolik, jako o otci Samovu. To byla jen tak obvyklá fráze, která mne naprosto neuspokojila, ačkoliv sám nemohu říci proč. Ale tím bych se vracel marně k starému a vyčerpanému již předmětu řeči. Neboj se, že se budu vraceti stále touto důkladně již prošlapanou cestičkou domněnek. Neznám nic tak neúčinného, tak zbytečného, tak naprosto slabého a opovrženého hodného, jako podobné fňukání a bědování, které jen slouží k tomu, aby trápilo uši mého přítele.

Slibuji ti, že mé dopisy budou vždy zábavné, právě tak, jako jsem pevně odhodlán, posílati ti je pravidelně a popsati ti vše pokud možno důkladně a svědomitě. My máme velikou výhodu před všemi těmi věrnými přáteli ze starověku, poněvadž ani David, ani Jonathan, ani Orestes, ani Pylades, ani Damon a Pythias — ačkoliv zejména v tomto případě by bylo bývalo velice zajímavé, kdyby si byli dopisovali — si neposlali po poště navzájem ani jediného listu, protože pravděpodobně neuměli ani psát a protože tehdy ještě nebylo pošty, aby jejich písemné výlevy dopravovala. Proto otevřeš-li opatrně obálku, kterou jsi dostal od starého péra, můžeš mně v ní zase dopis poslati a tak budeme moci používat zadarmo královské pošty během celé doby, po kterou moje cestování potrvá. ¹⁰)

Ale měj smilování, Alane, a neuveřejňuj mé dopisy ve „Skotském týdeníku“, protože, ač jsi se velmi lichotivě vyslovoval o mých produktech z oboru krásné literatury na úkor mých daleko menších schopností na poli právnickém, přece nejsem tak odvážný, abych se osmělil vstoupiti do brány, kterou učený Ruddiman tak laskavě otevřel učenníkům Mus. Vale, sis memor mei! ¹¹)

D. L.

P. S. Adresy na poštovní úřad zde. Zanechám tu příkaz, aby pošta byla odtud posílána za mnou kamkoliv se odtud odeberu.«

Dopis II.

»Alan Fairford Darsieovi Latimerovi.

„Negatne“, můj drahý Darsie — ty rozumíš dosti logice i právům, abys porozuměl tomuto slovu záporu. Popírám tvůj závěr. Premisy však uznávám, zejména tu, že když jsem vsedl na tu pekelnou herku, vyrazil jsem ze sebe povzdech anebo aspoň, jak se ti zdálo, něco podobného povzdechů, ačkoliv se to úplně ztratilo v supění a chrčení toho dýchavičného zvířete, nevyrovnatelného ve svém množství chyb a vad, jako ta nebohá kobyla, o níž byla složena starodávná píseň a jež zašla:

„Asi míli od Dundee.“¹²)

Ale věř, Darsie, že vzdech, který mně unikl, se týkal spíše tebe nežli mne a netýkal se nikterak lepší jakosti tvých koní, ani tvých bohatších cestovních prostředků. Je sice pravdou, že bych byl velice rád cestoval s tebou po několik dní a ujišťuji tě upřímně, že bych se nebyl zdráhal použití tvé lépe naplněné tobolky k tomu, aby z ní byly kryty naše společné útraty. Ale ty víš, že můj otec považuje každý můj krok, který se netýká studia práv, za chybný a vedoucí na scestí, a já jsem mu příliš zavázán za jeho péči a úzkostlivost o mne, ačkoliv, jak se přiznávám, je i mně někdy dosti obtížná. Na příklad:

Po svém návratu do našeho bytu na Brownově náměstí jsem shledal, že starý pán se již vrátil domů téhož večera, nechtěje, jak se zdálo, býti ani jediný den vzdálen z domova a svěřiti ochranu domácích Laresů a Panatesů někomu

jinému, Po této zprávě, kterou mi sdělil James, jehož čelo bylo staženo v starostlivé vrásky a jenž vypadal dosti ustrašeně, jsem poslal horalského sluhu do půjčovny koní, aby tam odevzdal mého Bucefala a sám jsem pokud možno s nejmenším šramotem proklouzl do své vlastní peleše, kde jsem počal mumlati zpola již shltnuté a zpola strávené doktriny našeho municipálního zákoníku.

Neseděl jsem dlouho, když otec náhle vstrčil mezi dveře svůj obličej, pátraje po tom, co dělám, a když spatřil, že se učím, vyrazil ze sebe polopřidušené: „hm, hm!“ — což mělo vyjádřiti jeho pochybností o vážnosti mého studia, Bylo-li tomu tak, nemohu ho za to odsuzovati, ani mu to vyčítati ve zlé, poněvadž vzpomínka na tebe mne zaujala po celou hodinu mého studia tak intensivně, že ačkoliv přede mnou ležel Stair, i přes to, že jsem obrátil asi tři nebo čtyři stránky, veškeren smysl jasného a průhledného slohu tohoto lorda mně naprosto unikl, takže jsem k veliké své mrzutosti shledal, že veškerá moje námaha, mysliti tímto směrem, byla naprosto marnou.

Dříve nežli jsem mohl své myšlenky úplně urovnati, objevil se James s vyzváním, abych se zúčastnil naší vegetariánské večeře, skládající se z řetkve, sýra a láhve starého, vyleženého piva, Ale tentokrát bylo na stole prostřeno jen pro dvě osoby — a pro pana Darsieho nebyla ke stolu přistavena úslužným Jamesem Wilkinsonem žádná židle. Řečený James se postavil jako obyčejně se svým protáhlým, truchlivým obličejem, plavým vlasem a velmi dlouhým copánkem v koženém pytlíčku za otcovo křeslo, jako dřevěná hlídka za dveřmi loutkového divadla.

„Můžeš sejiti dolů, Wilkinsone,“ řekl můj otec a James ihned zmizel. „Copak asi přijde nyní?“ pomyslil jsem si, poněvadž vzezření mého otce nebylo příliš povzbuzující a jeho čelo bylo svráštělé.

První, na co padl jeho nespokojený a rozmrzlý pohled, byly moje boty, a on se mne otázel s jízlivým úsměškem, kterou cestou jsem jel. Patrně očekával, že mu odpovím: „Nijakou!“ — a potom by se byl jistě do mne pustil se svými sarkastickými poznámkami, týkajícími se toho, že zbytečně chodím na takové pochody v botách, které stály dvacet šilinků. Ale já mu klidně odpověděl, že jsem si vyjel na oběd až do Vznešeného domu. Trhl sebou poděšeně — ty znáš ten jeho zvyk — jako kdybych mu byl právě sdělil, že jsem obědval někde až v Jerichu, a poněvadž se mu nezdálo, že bych byl zpozoroval jeho překvapení, ale že žvýkal jsem své řetkvičky klidně dále, propukl hněvivě:

„Do Vznešeného domu, pane? A co jste měl vlastně na práci ve Vznešeném domě, pane? — Jste si vědom toho, pane, že studujete práva? Že vám právě nadchází doba vašich přísných zkoušek ze skotského práva? Že každá chvilka vašeho času má nyní pro vás cenu celých hodin nebo dní? A vy máte dosti času, pane, na výlety do Vznešeného domu a odhazujete své knihy na tak dlouhou dobu? Kdyby to byla vyjížďka na Meadows, anebo dokonce i partie golfu, pane — ale Vznešený dům? Co jste tam hledal?“

„Jel jsem tam s Darsiem Latimerem, abych ho viděl, jak se vydává na svoji cestu.“

„S Darsiem Latimerem?“ opáčil poněkud zmírněným tónem. „Hm! Dobrá, já vás nekáři k vůli tomu, že jste byl tak laskav k Darsiemu Latimerovi, ale bylo by snad stačilo právě tak dobře, kdybyste ho byl doprovodil až k mýtu a tam se s ním rozloučil — byl byste aspoň ušetřil peníze, které jste musil zaplatiti za vypůjčení koně i za oběd v hostinci.“

„Latimer to zaplatil, pane,“ řekl jsem, myslím, že tím otce obměkčím, ale byl bych udělal lépe, kdybych byl ta slova vůbec nepronesl.

„Latimer že zaplatil váš účet, pane?“ zvolal otec. „A vy jste to připustil? Pane — žádný pořádný člověk nevstoupí do hostince, nemá-li peněz na uhrazení svého účtu.“

„Já sice připouštím správnost tohoto všeobecného pravidla,“ řekl jsem, „ale to byl pohár, který jsme vypili s Darsiem Latimerem na rozloučenou a já proto myslím, že patří do výjimek, nazývaných Doch an dorroch.“¹³)

„Ty myslíš, že jsi na mne vyzrál,“ řekl otec, na jehož přísné tváři by se byl málem zjevil slabý úsměv, jaký málokdy ozařuje jeho vážné a slavnostní rysy. „Ale já myslím, že jsi při tom nejedl svůj oběd stoje jako židé o jednom ze svých největších svátků. Ovšem, že bylo rozhodnuto ve při, která byla souzena městským soudcem v Cupar Angusu, v níž kráva Luckie Simpsonova vypila právě svařené pivo Luckii Jamesonově, které chladlo na jejím zápraží, že se nestala žádná škoda a že se nemusí nic platit, protože kravka vypila pivo, aniž by si byla k tomu usedla, na čemž se zakládá ustanovení Doch an dorrochu, který jest pitím ve stoje, jež nikdo nemusí platit. Ha, pane! Co tomu teď říká váš advokátský vtíp? „Exceptio firmat regulam!“¹⁴) Ale teď si sedni, Alane — já se nezlobím k vůli tomu, že jsi projevil tolik náklonnosti k Darsie Latimerovi, který je ostatně ucházející dobrý mladík, a poněvadž žil pod mojí střechou od té doby, co opustil školu, nezáleží opravdu na tom, když se mu trochu zavděčíš.“

Když jsem viděl, že otcovy skrupule byly poněkud uklidněny tím, že se mu podařilo dokázat mně svoji převahu v právnickém vědění, dal jsem si dobrý pozor, abych se tvářil tak, jako kdybych to přijímal od něho jako nějakou milost a proto jsem mu řekl, že nám jistě oběma bude nyní smutněji, když tu nebudeš přítomen. Napíše ti přesné znění otcovy odpovědi. Darsie, Ty ho znáš velice dobře, takže vím, že se tím nikterak neurazíš a rovněž tak, že postřehneš, že s přesností a formálností tohoto dobrého

muže se vždy mísí zásoba jeho bystrého pozorovacího talentu i smyslu pro praktičnost věci.

„Je skutečně pravda,“ odvětil na moji poznámku, „že Darsie byl velmi příjemným společníkem, ale poněkud příliš těkavým — příliš těkavým, Alane, a také poněkud zbrklým a potřeštěným. — Mimochodem řečeno, Wilkinson nám musí nyní stáčet pivo do anglických pintových lahví, poněvadž kvartová láhev, to je na nás dva mnoho bez Latimerovy pomoci. — Ale Darsie, jak pravím, byl jinak dobrý hoch, kromě toho, že byl příliš lehkomyšlný. Já bych mu přál, aby se mu dařilo dobře ve světě, ale on je příliš málo solidní — ba ano — málo solidní!“

Nerad opouštím v takovém postavení svého nepřítomného přítele, Darsie, a proto jsem se tě ujal poněkud vřeleji, nežli mně to dovolovalo moje vlastní dobré svědomí. Ale tvoje opuštění právnických studií tě snížilo příliš hluboko v dobrém mínění mého otce.

„Ten nevynikne nikdy, poněvadž je nestálý jako voda,“ řekl starý pán, „čili jak to stojí psáno v Septuagintě: Effusa est sicut aqua — non crescat! ¹⁵) On chodil do tanečních zábav a četl romány — sat est ¹⁶).“

Pokusil jsem se odraziti tyto citáty poznamenav, že pokud se týče tanečních zábav, omezily se na jedinou noc v plesu u La Piquea a pokud se týče románů (pokud to ovšem vím sám, Darsie,), na jediný nudný svazek Toma Jonese.

„Ale on tančil od večera do rána“, odvětil můj otec, „a četl hloupé tlachy, za něž by měl být jejich autor vypráskán dvacetkrát za sebou. Vždyť ta kniha takřka nevyšla z jeho rukou.“

Naznačil jsem potom, že snad tvoje jmění ti umožní život, aniž bys musil studovati dále a proto že myslíš, že máš také nějaké nároky na zábavu. To byl však pro něho nejméně přijatelný důvod, jak se hned ukázalo z jeho následujících slov:

„Pakli mu zákony nepůsobí pražádného potěšení,“ vyjádřil se můj otec posměšně, „pak je to pro něho tím hůře. Nepotřebuje-li zákonů k tomu, aby se naučil získávati jmění, pak by je měl znáti aspoň k vůli tomu, aby se naučil, jak má toto jmění udržeti, a rozhodně by učinil lépe, kdyby se tomu učil, nežli aby se potuloval po zemi jako nějaký poběhlík, nevěda vlastně ani, kam se ubírá, aby viděl něco, o čem vlastně ani dobře neví, co to je a aby dával hostiny ve Vznešeném domě podobným pošetilcům, jakým je on sám.“

Při tom vrhl otec na mne nebohého hněvivý pohled a pokračoval.

„To se rozumí! Vznešený dům! Jak pak by ne?“

To opakoval několikráte zvýšeným hlasem a posměšným tónem právě tak, jako by i v tom pouhém jméně bylo něco urážlivého a ohavného, ačkoliv se odvažují tvrditi, že toto místo, kde jsi se dopustil takové marnotratnosti, že jsi utratil pět šilinků, se těší i jeho přízni a vážnosti.

Jsa pamětliv tvé myšlenky, že můj otec asi ví daleko více o tvém pravém společenském postavení, nežli uznává za vhodné prozraditi, myslil jsem, že se mohu odvážiti celkem nevinné „chytačky“.

„Nenahlížím,“ řekl jsem, „proč by měly být skotské zákony užitečny a prospěšny mladému gentlemanovi, jehož jmění, jak se zdá, je uloženo v Anglii?“

Myslil jsem skutečně, že mně otec za to nabije.

„Cože? — Ty mne chceš zaskočiti lstivě — per ambages — potutelným způsobem, jak tomu říká právník Pest? Co je ti do toho, kde má Darsie Latimer uloženo své jmění, anebo má-li nějakého jmění vůbec či ne? A proč by mu měly uškoditi skotské zákony, ač se jim mnoho neučil, neboť nezná důkladně ani Staira ani Banktona? Což není základem našeho municipálního práva starý zákoník římské říše, který byl svého času vzorem moudrosti a základem vši světové politiky? Odebeř se na své lože po tvé výpravě do

Vznešeného domu a hled', ať tvoje lampa svítí a ať je tvá kniha před tebou ještě před rozedněním. Ars longa, vita brevis — kdyby totiž nebylo hříchem, nazývati božskou vědu právníckou podřadným a inferiorním jménem umění.“

A tak, milý Darsie, moje lampa svítila příštího rána, ačkoliv její majitel, nedbaje nebezpečí, že by mohl býti při tom dopaden domácí prohlídkou, ležel pohodlně v postelí, spoléhaje na to, že její svit může bez dalšího vyšetřování býti pokládán za důkaz jeho bdění. A nyní, třetího již jitra po tvém odjezdu, se poměry jen poněkud málo zlepšily, neboť ačkoliv lampa svítí v mém pelechu a pandekty Voetovy rozprostírají svoji moudrost přede mnou, přece jich užívám jen jako psací podložky, na nichž píši tyto stránky, plné nesmyslů, svému milému Darsie Latimerovi. Nicméně doufám, že mně ze sousedství nehrozí prozatím žádné nebezpečí.

A nyní myslím, že mne nazýváš afektovaným, pokryteckým chlapem, který, žije za takových pravidel nedůvěry a skouposti, jakými se ráčí mému otci vládnouti, přece předstírá, že ti nezávidí tvoji svobodu a nezávislost.

Latimere — já ti nechci lháti. Já bych si skutečně přál, aby mně můj otec popřál více svobodné vůle, i kdyby to bylo jen k vůli tomu, abych mohl činiti dobrovolně to, o čem bych byl přesvědčen, že by ho to skutečně potěšilo. Trochu více volného času a trochu více peněz kromě toho by rovněž neškodilo mému věku i mému stavu. Neboť to doznávám upřímně, že je velmi dráždivé viděti mnohé mladíky téhož společenského postavení vznášeti se na křídlech volnosti, kdežto já sedím zde uvězněn jako nějaká divoká šelma, abych odříkával tytéž neměnicí se úlohy od rána do večera, nehledě k tomu, že musím stále naslouchati tolika napomenutím a lekcím o lenosti, tak jako bych nic jiného nedělal, nežli se ustavičně bavil.

Ale jinak ho nemohu ve svém srdci obviňovati z toho, že by byl ke mně nadměrně přísným, když si uvážím, z jakých důvodů se to děje. Neboť jediným důvodem k tomu může býti jenom otcova horlivá, ustavičná a neochabující snaha, abych zaujal ve světě skutečně vynikající postavení, spojené ovšem s chvalitebným smyslem pro čest a slávu povolání, k němuž mne vycvičil.

Protože nemáme žádných jiných blízkých příbuzných, páška, vížící nás oba, se stala neobyčejně pevnou, ačkoliv již sama sebou je od přírody jednou z nejtěsnějších, které mohou existovati. Jsem a byl jsem již po dlouhou dobu výhradním předmětem otcových dychtivých nadějí a ještě většího strachu, a proto vlastně nemám práva, abych si na něho stěžoval, ačkoliv tu i tam tyto obavy i naděje ho zavádějí k tomu, aby mne podroboval neustálému a důkladnému dozoru, který se mně časem stává velice obtížným. Kromě toho, Darsie, je mojí povinností, abych si připomenul, a já si to také často připomínám, že můj otec za rozličných důležitých okolností dokázal, že dovede býti právě tak shovívavým, jako přísným.

Když měl opustiti naše staré obydlí v Luckenboothu, bylo mu, jako kdyby mu někdo rval duši z těla. A přece doktor R — potřeboval pouze naznačiti, že lepší vzduch této nové čtvrti by daleko lépe svědčil mému zdraví, poněvadž jsem tehdy trpěl slabostí následkem příliš rychlého vzrůstu — a otec vyměnil bez váhání své staré a zamilované obydlí, které leželo v sousedství samého srdce Mid-Lothianu, za jedno z těchto moderních a nových domů (které jsou zařízeny pro výhradní užívání jedné rodiny), jež nová móda v poslední době zavedla po celé Anglii, ¹⁷)

Vzpomeň si také na neocenitelnou laskavost, kterou mně prokázal, přijav tě k vůli mne do svého domu, když ti nezbývalo nic jiného, nežli abys zůstal jako odrostlý mladík ve společnosti nedospělých hochů. To byla věc, která se tak

příčila všem otcovým názorům o odloučení od ostatního světa, jeho hospodárnosti a bezpečnosti mé morálky a pracovitosti, kterou se snažil udržeti v plné výši právě tím, že mne odlučoval od společnosti ostatních mladých lidí, že, na mou čest, jsem vždy daleko více užaslý nad tím, jak jsem mohl mít tolik nestoudnosti a požádati ho o takovou věc, nežli nad tím, že on této mé žádosti beze všech námitek vyhověl.

Potom několik slov o jeho výběru vhodného povolání pro mne. Nesměj se — ani nezdvihej ruce, Darsie, ale na mé čestné slovo, já miluji povolání, k němuž jsem vychováván a velice vážně se zabývám předběžnými studii. Práva jsou mým povoláním — a to povoláním, abych se tak vyjádřil, zvláštním a dědičným, neboť ačkoliv nemám cti náležití k některé z těch velikých a proslulých rodin, které v Anglii nebo ve Francii tvoří šlechtu v talárech a které nosí hlavu právě tak hrdě vztyčenu, ba ještě hrději, nežli šlechta meče — poněvadž ta se skládala daleko častěji z „prvoroženců Egypta“ — přece již můj děd byl znamenitou osobností, která se dožila té cti, že mohla podepsati velice trpký protest proti Unii v hodnosti městského písaře starobylého městečka Birlthegroatu a která, jak máme jisté důvody se domnívati, byla prý vlastním synem prvního bratrance jakéhosi Fairforda z Ilku, který byl již po dlouhou dobu počítán mezi menší barony skotského království.

Nuže, můj otec postoupil již o stupeň výše na žebříku zákonného povýšení, poněvadž jest, jak víš právě tak dobře jako já, vynikajícím a všeobecně váženým kancléřem pečeti jeho královského veličenstva a já jsem sám určen k tomu, abych postoupil ještě výše a nosil čestný talár, pod nímž právě tak jako pod pláštěm dobročinnosti se prý skrývá množství hříchů.

Proto mně nezbyvá nic jiného, nežli vyšplhati se ještě výše na tomto žebříku, na němž jsme již dospěli tak vysoko,

anebo spadnouti a zlámati si při tom vaz. A tak se smiřuji se svým vytčeným osudem a zatím co ty shlížíš s horských vrcholků na vzdálená jezera a údolí, já se utěšuji vidinami šarlatových a karmínových šatů s přídavkem hezkých měšců, naplněných bohatými honoráři.

Ty se směješ, Darsie, „more tuo“¹⁸) — a jak se zdá si v duchu řekneš, že to má velmi nepatrnou cenu, dáti se ukonejšiti takovými vulgárními sny, neboť tvá povaha je vznešená a hrdinská a tvoje obrazotvornost velmi bohatá. V tom se však podobáš úplně mně, neboť i já si představuji soudní tabuli, potaženou purpurovou látkou, bohatě pokrytou soudními spisy, jako nějaký gotický trůn, posázený barbarskými perlami a bohatě vyložený zlatem. Ale co chceš: Sua quemque trahit voluptas.¹⁹) A mé vidiny povýšení, ačkoliv v přítomné době zatím postrádají všeho podkladu, mohou se jednou spíše státí skutkem, nežli tvé dychtění bůh sám ví po čem. Co praví otcovo přísloví? — „Starej se o šat ze zlatohlavu a jistě se ti z něho dostane aspoň rukávu!“ — Takový je tedy můj cíl, ale po čem ty se vlastně rozhlížíš? Náhoda, že tajemství, jak ty to sám nazýváš a které v přítomné době zahaluje tvoje zrození i tvoje rodinné svazky, se jednou rozptýlí a že jím prosvítne něco nevyslovitelně a neskonale zářivého a třpytného, a to bez tvého vlastního přičinění, čistě jen z dobré vůle štěstěny — je velice slabá a matná. Já znám pýchu a ničemnost tvého srdce dokonale, a upřímně bych si přál, abys mně měl co děkovati za daleko více bití, nežli jsi ode mne dostal a za něž mně nyní tak vděčně děkuješ. Pak kdybych byl z tebe vytloukl tvoje donquichotovské nápady a ty by ses nebyl považoval za hrdinu nějaké romantické historie a nezměnil ve své bláhové obrazotvornosti počestného Griffithse, občana a bankéře, který píše své čtvrtroční dopisy pokud možno s největší obchodní stručností, v nějakého mystického a magického ochránce

tvého závidění hodného a skvělého osudu. Ale já nevím jak to vlastně přišlo — patrně však se stala tvoje lebka tvrdší anebo moje kotníky měkčími, nehledě ani k tomu, že jsi konečně začal projevovat jiskru jakési nebezpečnosti, kterou jsem byl povinen aspoň respektovat, i když jsem se jí nebál.

A když už tak o tom mluvím, myslím, že nebude nikterak nevhodným, abych ti připomněl, že by ses měl v tomto ohledu alespoň poněkud mírniti a nevrhati se střemhlav do každého nebezpečí. Obávám se, že právě tak jako ohnivý kůň se snadno můžeš takovým způsobem dostat do nějaké nepříjemnosti, z níž pak, jak shledáš, se člověk může jen velice nesnadno vyplésti, zvláště kdyby tě v rozhodném okamžiku opustila odvaha, která tě do nebezpečí zavedla.

Pamatuj si dobře, Darsie, že nejsi od přírody příliš odvážným, naopak — již dávno jsme se shodli na tom, že já, ačkoliv jsem klidný a pokojný, mám nad tebou v tomto ohledu značnou výhodu. Moje odvaha spočívá hlavně na síle nervů a na naprosté lhostejnosti ke všelikému nebezpečí, která, ačkoliv mne nikdy nepudí k tomu, abych se vydával v nějaké nebezpečí, přece mně zaručuje plnou vládu nad sebou samým, když se nebezpečí skutečně dostaví.

Nuže — tvá odvaha je spíše, jak bychom to mohli nazvat, intelektuální — je to vysokomyslnost, touha po vyznamení — popudy to, které jsou příčinou toho, že jsi slávychtivý a které tě činí hluchým a slepým ke všemu nebezpečí, dokud se ono samo nedostaví. Přiznávám se, že — ať jsem již pochytil tyto obavy od svého otce, anebo ať již vznikly z jistých důvodů v mé vlastní duši, že si často myslím, že ta tvoje divoká honba za vším romantickým, za dobrodružstvími i nebezpečím tě může jednou zavést do nějakého neštěstí, a potom co si bez tebe Alan Fairford počne?

Ať si potom udělají generálního státního prokurátora či lorda veřejného žalobce z koho chtějí — mně to potom bude naprosto lhostejné. Všechno moje snažení a studium mají ten účel, aby mne jednou povznesly ve tvých očích a já myslím, že bych nedbal o zlatem vyšívaný hedvábný háv o nic více, nežli o usmolenou ženskou zástěru, kdyby nebylo naděje, že mne budeš jednoho dne obdivovati, ba dokonce, že mně možná budeš i záviděti, až se jednou budu v něm ubírat k vyvýšenému místu u soudní tabule.

A proto, abych se mohl toho krásného okamžiku dožiti, prosím tě — dej si pozor na sebe. Nehledej Dulcineu v každé mimojdoucí dívce s modrýma očima, světlými vlasy, v rozbitém plaidu a s vrbovým proutkem v hrsti, která žene krávy na pastvu. Nemysli si, že každý anglický jezdec, s nímž se na cestě setkáš, je udatným Valentinem, anebo že je každý skotský horal nějakým pohostinným a velkomyslným rekem. Dívej se na věci tak, jak skutečně jsou a ne, jak by se mohly jeviti tvé překypující a příliš bohaté fantasii. Viděl jsem tě, jak jsi se díval na staré lomy, na štěrk, až jsi z nich vykouznil mysy a zálivy, útesy a propasti a celou tu nesmyslnou scenerii báječného ostrova Feroe, v něčem, co se obyčejným smrtelníkovým očím jevilo jen jako pouhá kaluž, z níž by se nedaly ani koně napojiti.

Kromě toho, což jsem tě nezastihl jednou při tom, jak jsi se díval na obyčejnou ještěrku s výrazem člověka, který se dívá na obrovského krokodila? Nuže to je nepochybně tak dalece neškodný přelud tvé obrazotvornosti, protože v kaluži se nemůžeš utopiti a liliputánský krokodil, jakým je ještěrka, tě nemůže pohliti. Ale jinak je tomu ve společnosti, v níž se nesmíš mýliti o pravé povaze těch, s nimiž se stýkáš, a kde nesmíš dopustiti, aby tvá obrazotvornost zvětšovala dobré či špatné vlastnosti druhých lidí, poněvadž tím by ses mohl státi nejen

směšným, ale dokonce bys byl vydán velikým a vážným nepříjemnostem.

Proto nedovoluj své obrazotvornosti, milý Darsie, aby se příliš rozbíhala a dovol svému starému příteli, aby tě ujistil o tom, že tě chce jen varovati před omyly a chybami, které by se ti mohly státí osudnými.

S bohem! Neopomiň použití frankované obálky starého lorda a především: „Sis memór mei!“²⁰)

Alan Fairford.«

Dopis III.

»Darsie Latimer Alanu Fairiordovi.

Shepherd's Bush.

Obdržel jsem tvoje nesmyslné a velice domýšlivé psaní. Je skutečně dobře pro tebe, že jsme se jako Lovelace a Belford dohodli o tom, že si navzájem odpustíme všechny drzosti, jichž by se jeden z nás vůči druhému dopustil, protože na mé čestné slovo, v tvém posledním dopisu je několik podobných tvrzení, které by mne jinak přiměly k tomu, abych se ihned vrátil do Edinburku jen za tím účelem, abych ti dokázal, že nejsem takový, za jakého mne považuješ.

Jakou dvojici mizerných lidí jsi to z nás udělal! Mne jsi vyličil jako člověka, který se vrhá do kdejaké pranice, nemaje dosti odvahy dostat se zase úspěšně z ní — sebe jsi pak vymaloval jako rozvážného mudrce, který se neodvažuje učiniti ani krůček kupředu, leda kdyby to sloužilo k tomu účelu, abys mohl utéci od svého druha, a tak stojíš nepohnutě jako pařez ze samé chladnosti, sobeckostí a zbabělosti, zatím co celý svět se řítí s ohromnou rychlostí vedle tebe kupředu. — Ty a malíř portretů! Já ti pravím, Alane, že jsem viděl lepší než jsi ty, sedící na hoření přičce žebříku a malující Horala s holými koleny, držícího v ruce pintovou sklenici piva, zrovna tak velikou jako on sám, a Skota z Nížin ve vysokých holinkách, s obrovskou parukou, držícího sklenici stejných rozměrů, což všechno bylo určeno k tomu, aby to znázorňovalo na vývěsním štítě hospody: „Přípitek.“